

Enköpings kommuns ekonomirapport oktober 2024

Dnr 2024/127, datum 2024-11-19

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Kommunens styrmodell	3
2.1	Årshjul.....	4
3	Förvaltningsberättelse	5
3.1	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	5

1 Sammanfattning

Prognosen enligt kommunens finansiella mål, resultat exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, uppgår till 15 miljoner kronor. Det motsvarar 0,4 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Det är 20 miljoner kronor sämre prognos jämfört med det finansiella målet och budgeten på 34 miljoner kronor för 2024. Underskottet förklaras framförallt av att några nämnder och verksamheten vatten och avlopp (VA) visar negativa prognoser jämfört med budget.

Prognosen, inklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, uppgår till 92 miljoner kronor. Det förklaras av gatukostnadsersättningar och exploateringsvinster samt att några nämnder och VA går med underskott.

Kommunens totala investeringsbudget för skatte- och taxefinansierade investeringar uppgår till 1 144 miljoner. Helårsprognosen beräknas till 903 miljoner kronor vilket ger en positiv avvikelse jämfört med budgeten med 241 miljoner kronor.

Kommunens låneskuld uppgår till 2 415 miljoner kronor och prognosen är att låneskulden vid årets slut är 2 515 miljoner kronor.

2 Kommunens styrmodell

All styrning i Enköpings kommun tar sin utgångspunkt i kommunens vision. Visionen är gemensam för hela kommunkoncernen och ska fungera som en ledstjärna för kommunens utveckling i helhet. Det är kommunfullmäktige som beslutar om kommunens vision. Medborgarfokus och ett hållbart förhållningssätt ska genomsyra allt vi gör.

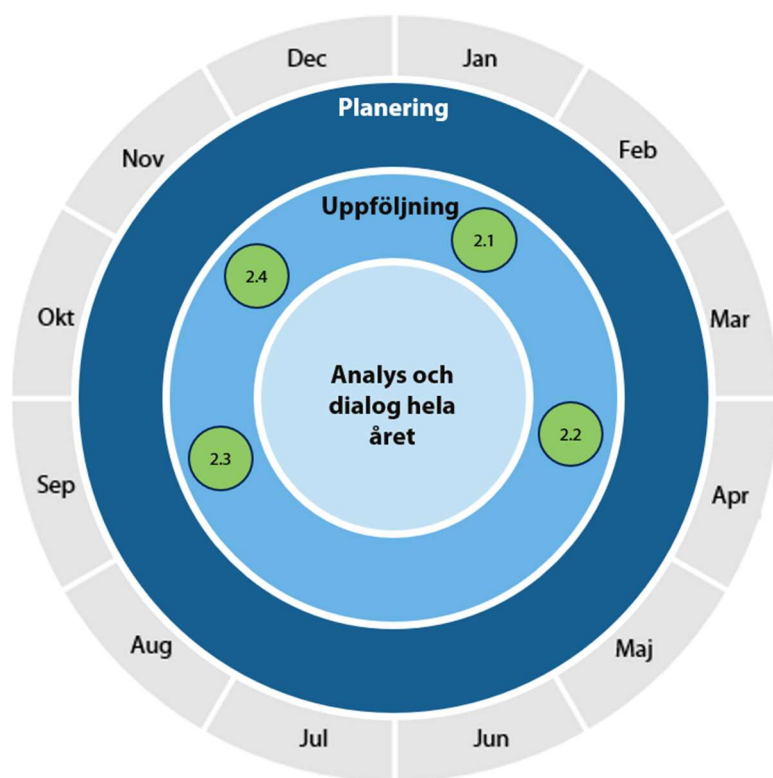
Vart fjärde år beslutar kommunfullmäktige om en långsiktig plan för kommunkoncernen. Den långsiktiga planen utgör den politiska viljan och anger färdriktningen för kommunkoncernen de kommande fyra åren. Kommunfullmäktige beslutar även om andra styrdokument som avser hela kommunen/koncernen.

Varje nämnd, bolag och förbund ansvarar för att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet med utgångspunkt i grunduppdraget, de ekonomiska förutsättningarna samt kommunfullmäktiges politiska målbild och mål, uppdrag/satsningar och övriga beslut.

Förutom de politiska nivåerna i vår styrning har även förvaltningar, avdelningar och enheter ett ansvar för sitt eget grunduppdrag. Med god kvalitet som utgångspunkt och inom sina ekonomiska förutsättningar har de mandat att utveckla den egna verksamheten genom att definiera utvecklingsmål och genomföra aktiviteter för att nå målen.

Systematisk planering, uppföljning och analys är en central och viktig del i styrmodellen. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kommunkoncernens gemensamma uppföljning sker vid fyra tillfällen per år. Det gäller perioderna januari–april, januari–augusti, januari–oktober och för helåret.

2.1 Årshjul

2. Uppföljning

2.1 Verksamhetsberättelse 2023 och uppföljning internkontrollplan 2023

2.2 Tertialrapport april 2024

2.3 Delårsrapport augusti 2024

2.4 Ekonomisk rapport oktober 2024

3 Förvaltningsberättelse

I Enköpings kommuns ekonomirapport oktober 2024 lämnas en övergripande bild av kommunens ekonomiska uppföljning och prognos.

En fördjupning av respektive nämnds uppföljning och prognos finns i de bilagda ekonomirapporterna för oktober 2024.

3.1 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kommunens resultat

Prognosen enligt kommunens finansiella mål, resultat exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, uppgår till 15 miljoner kronor. Det motsvarar 0,4 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Det är 20 miljoner kronor sämre prognos jämfört med det finansiella målet och budgeten på 34 miljoner kronor för 2024. Underskottet förklaras framförallt av att några nämnder och verksamheten vatten och avlopp (VA) visar negativa prognoser jämfört med budget.

Prognosen, inklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, uppgår till 92 miljoner kronor. Det förklaras av gatukostnadsersättningar och exploateringsvinster samt att några nämnder och VA går med underskott.

Verksamhetens nettokostnader

Prognosen för verksamhetens nettokostnader uppgår till 3 325 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor lägre jämfört med budgeten på motsvarande 3 350 miljoner kronor. Minskningen förklaras i huvudsak av gatukostnadsersättningar och exploateringsvinster samt att några nämnder och VA går med underskott.

Nämndernas sammantagna prognos visar ett underskott gentemot budget med 15 miljoner kronor, vilket motsvarar minus 0,4 procent jämfört med budgeten. Några nämnder visar underskott, vilket delvis förklaras av ökade personalkostnader, driftkostnader och kapitaltjänstkostnader samt minskade kostnader för köp av verksamhet. Den negativa prognosen gentemot budget kommer främst från vård- och omsorgsnämnden, tekniska nämnden och miljö- och byggnadsnämnden.

Prognosen för VA visar ett underskott på 12 miljoner kronor jämfört med 0 miljoner kronor i budget. Kostnadsdrivande omvärldspåverkan har genererat underskott för verksamheten. Taxan för 2024 tog inte höjd för de kostnadsökningar som skett inom branschen och ökad ränta. Enligt vattentjänstlagen ska intäkter och kostnader balanseras över en treårsperiod.

Prognosen för centrala poster och reserv till förfogande uppgår till 88 miljoner kronor, vilket är 52 miljoner kronor högre än budgeterat. Skillnaden förklaras framför allt av gatukostnadsersättningar och exploateringsvinster.

Kommunfullmäktige beslutade den 12 mars 2024 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att samordna och följa upp en återhållsamhet av inköp under 2024. Syftet med beslutet var att hantera kvarstående 15,5 miljoner kronor från tidigare effektiviseringsåtgärder samt tillkommande kostnader på 3 miljoner kronor, vilket totalt uppgår till 18,5 miljoner kronor. Noggrann samordning och uppföljning av inköpsbegränsningar ska säkerställa att medlen inte påverkar kommunens resultatmål negativt för året.

Under de första tio månaderna av 2024 har kommunens övriga driftkostnader granskats särskilt utifrån specificerade kontogrupper. Uppföljningen visar att budgeten har hållits med god marginal med 23 miljoner kronor lägre kostnader än budgeterat för perioden januari till oktober 2024.

Skatt, generella bidrag och kommunalekonomisk utjämning

Prognosen för skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag uppgår till 3 461 miljoner kronor och visar en positiv avvikelse på 15 miljoner kronor jämfört med budget. Förändringen förklaras framförallt av ökade generella statsbidrag utifrån Sveriges kommuner och regioners (SKR) senaste skatteunderlagsprognos.

Finansnetto

Prognosen för finansiella intäkter och kostnader uppgår till minus 44 miljoner kronor, vilket är 18 miljoner kronor bättre än budgeten på minus 62 miljoner kronor. Den positiva avvikelsen beror främst på lägre räntekostnader, där anledningen är både lägre räntesatser och mindre belåning än budgeterat.

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-okt 2023	Utfall jan-okt 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos mot budget
Kommunfullmäktige och revision	-13,0	-10,5	-10,2	-13,4	-13,3	0,1
Kommunstyrelsen	-177,8	-141,2	-168,4	-214,2	-211,4	2,8
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-46,8	-39,0	-40,8	-47,7	-49,3	-1,6
Överförmyndarnämnd	-4,5	-3,8	-3,9	-4,9	-4,7	0,2
Miljö- och byggnadsnämnd	-25,9	-20,7	-21,7	-24,1	-26,6	-2,5
Socialnämnd	-258,6	-217,3	-219,5	-279,7	-264,7	15,0
Teknisk nämnd	-167,8	-111,1	-116,4	-165,9	-167,6	-1,7
Upplevelsenämnd	-161,0	-132,9	-132,3	-160,9	-159,7	1,2
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1 388,2	-1 155,8	-1 175,7	-1 432,5	-1 420,5	12,0
Valnämnd	-0,4	-0,3	-1,3	-1,6	-1,6	0,0
Vård- och omsorgsnämnd	-1 021,9	-836,9	-904,6	-1 041,0	-1 081,0	-40,0
Avgår generella statsbidrag från nämnderna*	-2,8	-2,8	-13,9	-5,2	-16,6	-11,4
Summa skattefinansierad verksamhet	-3 268,6	-2 672,4	-2 808,6	-3 391,1	-3 417,1	-26,0
Vatten och avlopp	-16,0	-15,2	-3,9	0,0	-12,0	-12,0
Summa styrelser och nämnder	-3 284,6	-2 687,5	-2 812,6	-3 391,1	-3 429,2	-38,1
Centrala poster	166,3	98,1	120,7	36,3	87,9	51,6
Reserv till förfogande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-3 118,3	-2 589,4	-2 691,8	-3 354,7	-3 341,3	13,5
Skatteintäkter	2 534,8	2 098,0	2 192,2	2 647,7	2 642,1	-5,6
Generella statsbidrag och skatteutjämning	762,9	631,6	680,1	798,3	818,5	20,2
Tillkommer generella statsbidrag från nämnderna*	2,8	2,8	13,9	5,2	16,6	11,4
Finansiella poster	-40,7	-36,7	-37,2	-62,1	-43,8	18,2
Totalt (mnkr)	141,6	106,3	157,1	34,4	92,1	57,7

I tabellen ovan återfinns den senaste beslutade budgeten för 2024.

På kommunfullmäktige den 13 februari 2024 beslutades om en organisatorisk förändring för 2024 (KS2023/771). De förändringar som beslutades var att miljö- och byggnadsnämndens budget på 25,1 miljoner kronor har utökats med 0,1 miljoner kronor och socialnämndens budget på 281,6 miljoner kronor har minskats med 0,1 miljoner kronor.

På kommunfullmäktige den 12 mars 2024 beslutades om en ändringsbudget för 2024 (KS2023/632). De förändringar som beslutades var att kommunstyrelsens budget på 206,7 miljoner kronor har utökats med 7,5 miljoner kronor. Miljö- och byggnadsnämndens budget på 25,2 miljoner kronor har minskats med 1,1 miljoner kronor. Socialnämndens budget på 281,5 miljoner kronor har minskats med 1,8 miljoner kronor. Tekniska nämndens budget på 168,5 miljoner kronor har minskats med 2,6 miljoner kronor. Upplevelsenämndens budget på 162,7 miljoner kronor har minskats med 1,8 miljoner kronor. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens budget på 1 437,0 miljoner kronor har minskats med 4,5 miljoner kronor. Vård- och omsorgsnämndens budget på 1 045,2 miljoner kronor har minskats med 4,2 miljoner kronor. Budgeten för centrala poster på 44,8 miljoner kronor i intäkter har minskats med 8,5 miljoner kronor.

*I driftredovisningen för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, valnämnden samt vård- och omsorgsnämnden ingår generella statsbidrag. I helårsprognosen för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ingår en intäkt på 12,5 miljoner kronor, för valnämnden ingår en intäkt på 1,3 miljoner kronor samt för vård- och omsorgsnämnden ingår en intäkt på 2,8 miljoner kronor.

Nämndernas resultaträkning

Intäkter / Kostnader (mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-okt 2023	Utfall jan-okt 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Taxor och avgifter	151,8	123,1	132,1	149,1	158,0	8,9
Bidrag (intäkter)	221,1	164,9	162,7	197,8	194,7	-3,1
Övriga intäkter	754,6	620,5	657,3	790,7	802,3	11,6
Summa intäkter	1 127,5	908,5	952,1	1 137,5	1 155,0	17,5
Personalkostnader	-2 172,3	-1 813,3	-1 910,5	-2 264,2	-2 301,4	-37,2
Bidrag (kostnader)	-88,9	-69,4	-80,1	-94,1	-97,0	-2,9
Köp av verksamhet	-662,6	-529,5	-533,2	-681,6	-637,7	44,0
Lokalhyror	-467,4	-389,4	-416,4	-490,1	-503,3	-13,3
Övriga driftskostnader	-781,9	-601,6	-630,2	-780,8	-788,0	-7,2
Kapitaltjänstkostnader	-220,2	-174,5	-176,4	-212,6	-228,1	-15,5
Summa kostnader	-4 393,3	-3 577,6	-3 746,8	-4 523,4	-4 555,6	-32,1
Summa totalt (mnkr)	-3 265,8	-2 669,1	-2 794,7	-3 385,9	-3 400,5	-14,6

Nämndernas drift

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-okt 2023	Utfall jan-okt 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Kommunfullmäktige och revision	-13,0	-10,5	-10,2	-13,4	-13,3	0,1
Kommunstyrelsen	-177,8	-141,2	-168,4	-214,2	-211,4	2,8
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-46,8	-39,0	-40,8	-47,7	-49,3	-1,6
Överförmyndarnämnd	-4,5	-3,8	-3,9	-4,9	-4,7	0,2
Miljö- och byggnadsnämnd	-25,9	-20,7	-21,7	-24,1	-26,6	-2,5
Socialnämnd	-258,6	-217,3	-219,5	-279,7	-264,7	15,0
Teknisk nämnd	-167,8	-111,1	-116,4	-165,9	-167,6	-1,7
Upplevelsenämnd	-161,0	-132,9	-132,3	-160,9	-159,7	1,2
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1 388,2	-1 155,8	-1 175,7	-1 432,5	-1 420,5	12,0
Valnämnd	-0,4	-0,3	-1,3	-1,6	-1,6	0,0
Vård- och omsorgsnämnd	-1 021,9	-836,9	-904,6	-1 041,0	-1 081,0	-40,0
Totalt (mnkr)	-3 265,8	-2 669,6	-2 794,7	-3 385,9	-3 400,5	-14,6

Kommunfullmäktige och revision

Resultat: +0,1 miljoner kronor (+0,7 procent)

Kommunfullmäktige och revisions ursprungliga budget för 2024 var 13,4 miljoner kronor och den förblev oförändrad efter beslut om ändringsbudget i mars. Helårsprognosen för kommunfullmäktige och revision är 13,3 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot årets budget motsvarande ett överskott på 0,1 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras av kommunfullmäktiges kostnad för partistöd som blev lägre än beräknat, samtidigt som driftkostnaderna blev något högre än budgeterat. För revision är prognosen enligt budget.

Kommunstyrelse

Resultat: +2,8 miljoner kronor (+1,3 procent)

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2024 var 206,7 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten ökat med 7,5 miljoner kronor och uppgår nu till 214,2 miljoner kronor. Utfallet uppgår till 168,4 miljoner kronor vilket motsvarar en förbrukning på 78,6 procent av budgeten. Kommunstyrelsens prognos för året visar ett överskott med 2,8 miljoner kronor.

Kommunstyrelsens utfall för perioden januari-oktober är 168,4 miljoner kronor vilket motsvarar en avvikelse mot budget för samma period på plus 9,3 miljoner kronor. Helårsprognosen är 211,4 miljoner kronor vilket motsvarar ett överskott om 2,8 miljoner kronor vid årets slut. Den positiva avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster och sjukfrånvaro och att alla medel avsatta för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering inte förbrukas.

Personalkostnaderna är 3,2 miljoner kronor lägre än budgeterat, vilket beror på vakanta tjänster, sjukskrivningar, och föräldradledigheter. För att täcka upp för vakanser inom IT-avdelningen, där det fortsatt är svårt att rekrytera nya medarbetare samt täcka upp för längre perioder av sjukfrånvaro

inom ekonomiavdelningen, har konsulter anlåtats i större utsträckning. De ökade konsultkostnaderna uppskattas till 1,5 miljoner kronor.

Medlen för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering (11,0 miljoner kronor) har hittills i år ett lågt utfall. Det saknas dock en del upparbetade kostnader från verksamheterna i utfallet, vilket gör att det ser lägre ut än det är. Prognosen är att 1,3 miljoner kronor inte kommer förbrukas i år. På grund av att verksamheterna meddelat att alla medel inte kommer gå åt så sent på året kommer medlen förmodligen inte heller hinna utnyttjas till andra initiativ.

Avsatta medel för klimatbudget (2,0 miljoner kronor) har hittills ett lågt utfall men prognosen är att medlen kommer förbrukas innan årsskiftet. I augusti fördelades medlen till olika projekt, medlen kommer bland annat gå till klimatutbildningar och mjukvara för analys av koldioxidbudget.

Medel för friskvård har från och med 2024 flyttats till kommunstyrelsen från övriga nämnder. Utfallet till och med oktober är lågt men vid jämförelse med tidigare år så sker en betydande del av friskvårdsuttagen först i slutet av året, och allra mest i december. Bedömningen i prognosen är att medlen kommer förbrukas.

Kommunen äger fyra slamdammsanläggningar på arrenderad mark som använts av kommunen och Vafabmiljö för att hantera slam. Vafabmiljö nyttjar inte längre dammarna, medan två av anläggningarna till viss del används av kommunen. Avveckling av dammarna bör ske så snart som möjligt och detta utreds i nuläget. Hur kostnader för avveckling ska fördelas mellan inblandade parter är inte helt klarlagt. Bedömningen är att inga kostnader för avveckling kommer att hinna upparbetas under 2024. Driftkostnaden är cirka 2,7 miljoner kronor per år för de fyra dammarna men kostnaderna kommer att minska i takt med att dammarna avvecklas. Driftkostnaderna fördelas lika mellan kommunstyrelsen och tekniska nämnden vilket innebär en kostnad på 1,35 miljoner kronor vardera för 2024.

Övrigt som bidrar positivt till avvikelsen är bland annat lägre försäkringskostnader, lägre avskrivningar samt lägre kostnader kopplat till social hållbarhet.

Räddningstjänst, medlemsbidrag

Resultat: -1,6 miljoner kronor (-3,4 procent)

Räddningstjänsten, medlemsbidrags ursprungliga budget för 2024 var 47,7 miljoner kronor och den förblev oförändrad efter beslut om ändringsbudget i mars. Räddningstjänstens, medlemsbidrags sammantagna prognos för året visar ett underskott med 1,6 miljoner kronor. Underskottet kan förklaras av två orsaker. För det första beräknades medlemsbidraget i budget för 2024 av misstag upp med 2 procent istället för 4,6 procent. Det medför en avvikelse med 1,3 miljoner kronor. För det andra behöver räddningstjänsten återställa underskott från 2020 och 2021 och för Enköpings del så innebär det en tillfällig ökning av medlemsbidraget 2024 med 0,3 miljoner kronor. Kommunfullmäktige fattade beslut om det ökade medlemsbidraget i oktober 2024.

Överförmyndarnämnd

Resultat: +0,2 miljoner kronor (+3,9 procent)

Överförmyndarnämndens ursprungliga budget för 2024 var 4,9 miljoner kronor och den förblev oförändrad efter beslut om ändringsbudget i mars. Kostnaderna för överförmyndarverksamheten bedöms bli 0,2 miljoner kronor lägre än budgeterat.

Foto: Thomas Henrikson

Miljö- och byggnadsnämnd

Resultat: -2,5 miljoner kronor (-10,4 procent)

Miljö- och byggnadsnämndens ursprungliga budget för 2024 var 25,1 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 1,1 miljoner kronor och uppgår nu till 24,1 miljoner kronor. Miljö- och byggnadsnämndens sammantagna prognos för året visar ett underskott med 2,5 miljoner kronor.

Utfall jämfört med budget

Miljö- och byggnadsnämndens utfall jämfört med budget för perioden är ett underskott på 1,6 miljoner kronor. Intäkterna avviker med minus 2,4 miljoner kronor mot budget och kostnadssidan avviker med 0,8 miljoner kronor tillgodo mot budget.

Nämnden har 0,7 miljoner kronor i osäkra kundfordringar, att jämföra med 0 miljoner kronor för samma period 2023. Osäkra kundfordringar är inget som budgeteras och dessa ger därför en negativ avvikelse mot budget.

Större avvikelser prognos jämfört med budget

Miljö- och byggnadsnämnden lämnar en prognos för 2024 på -26,6 miljoner kronor. Det innebär en total avvikelse mot budget på minus 2,5 miljoner kronor. Prognosen för intäkterna är en avvikelse mot budget på minus 3,3 miljoner kronor. Prognosen för kostnadssidan är 0,8 miljoner kronor tillgodo mot budget.

Analys miljöavdelningen

Avlopp: projektet i våras blev mindre än tänkt eftersom flera fastigheter föll bort av olika anledningar. Färre byggremisser till följd av inflationen. Personalbortfall på grund av längre sjukskrivning har också påverkat intäkterna.

Miljöskydd: har jobbat med en del större ärenden och omfattande planer som vi inte fått full kostnadstäckning för. Flera nya inspektörer har påverkat intäkterna då mer tid gått åt till upplärning och inläsning än normalt. Tillsynen kopplat till organiserad brottslighet har tagit mer resurs för utbildning samt genererade lägre intäkter än förväntat.

Hälsoskydd: har fått in färre anmälningar/ansökningar än planerat vilket ger lägre intäkter. Andelen obefogade klagomål ökar (obefogade klagomål är inte debiterbara utan går på skattemedel).

Livsmedel: färre verksamheter berördes av ny lagstiftning än vad vi räknade med i budget. Mycket tid har gått åt till inläsning och utbildning samt att skriva nya rutiner och mallar till följd av omfattande ändringar i lagstiftningen. Avdelningens totala prognos för intäkter blir minus 2,1 miljoner kronor mot budget och prognosen för kostnadssidan är 0,3 miljoner kronor tillgodo på grund av lägre personalkostnader.

Analys byggavdelningen

Nedgång i byggande påverkar avdelningens intäkter men detta uppvägs till stor del av intäkter för sanktionsavgifter. Avdelningens totala prognos för intäkter blir minus 0,3 miljoner kronor mot budget och prognosen för kostnadssidan är 0,1 miljoner kronor tillgodo på grund av lägre personalkostnader.

Analys kart- och GIS-avdelningen

Nedgång i byggande påverkar avdelningens intäkter för bland annat nybyggnadskartor och utstakningar. Mättjänster som utförs åt SBF ser även de ut att bli färre jämfört med budget. Lantmäteriet har stoppat alla uppdrag till kommuner med KFF-avtal sedan man under våren upptäckt säkerhetsrisker i de digitala tjänsterna för åtkomst till förrättningsakter. För Enköping innebär det ett intäktsbortfall jämfört med budget på ca 0,2 miljoner kronor, det vill säga för tid som normalt skulle ha debiterats Lantmäteriet för löpande uppdrag. Det finns ännu ingen information om när KFF-uppdragen kommer återupptas.

Avdelningens totala prognos för intäkter blir minus 0,8 miljoner kronor mot budget och prognosen för kostnadssidan är 0,5 miljoner kronor tillgodo mot budget på grund av något lägre personalkostnader, lägre avskrivningskostnader samt utnyttjad konsultkostnad. Att konsultkostnaden inte utnyttjats beror dels på en generell återhållsamhet med utgifter, men också på att IT inte haft resurser att utföra förberedande arbete för ett konsultuppdrag.

Kommentarer kring det ekonomiska läget

Nämndens verksamheter bidrar till hållbar utveckling, positiv näringslivsutveckling och i stora delar en attraktiv kommun. Genom en effektiv, rättssäker och serviceinriktad tillsyn, tillhandahållande av kart- och GIS-tjänster med mera skapas värden för andra än nämnden själv. En satsning på nämndens verksamheter ger positiva effekter på samhällsekonomin - och tvärtom.

Som en konsekvens av kommunens besparingsbehov 2024 minskades nämndens budget med 1 miljon kronor i beslutet om ändringsbudget. Nämndens redan underfinansierade verksamheter håller temporärt tjänster vakanta på staben, miljöavdelningen och byggavdelningen. Utöver nämnda besparingar håller även kart- och GIS-avdelningen en tjänst vakant. Med nuvarande resurser kommer nämnden inte kunna leverera det som förväntas i nivå med de ambitioner kommunen har. Utvecklingen blir därmed fördröjd, till exempel att en 3D-stadsmodell upphandlas utan resurs för att göra den värdeskapande.

Nämndens budget är starkt beroende av det som händer i världen eftersom den utgörs till över 50 procent av intäkter. Om nämndens intäkter minskar innebär det i praktiken ytterligare effektiviseringskrav på nämnden, vilket behöver beaktas i kommande budget. Värt att notera är att inflation och höga priser kan innebära att människor avvaktar med att investera i byggprojekt och istället planerar färdigt projekt som behöver snabb hantering när konjunkturen vänder.

En stor del av nämndens arbete påverkas inte av konjunkturen. Tillsynsarbetet bedrivs oavsett konjunkturen och det tillkommer nya uppgifter i takt med ökad miljömedvetenhet, nya föreskrifter och nya gränsvärden. Nämnden har ett resursunderskott inom miljöskydd och tillkommande uppgifter innebär att underskottet ökar. Konsekvenser blir utebliven tillsyn och längre handläggningstider och nämnden tvingas prioritera ned service, tillgänglighet, utveckling av websidan, e-tjänster och deltagande i kommungemensamma utvecklingsarbeten. Konjunkturen påverkar inte heller kart- och mät-verksamheten eftersom ett kontinuerligt ajourhållningsarbete behöver utföras för att upprätthålla baskartans kvalitet. Arbetet med ajourhållning är nödvändigt men är skattefinansierat och ger inga intäkter till verksamheten.

I den omställning som alla Sveriges kommuners kart- och mätverksamheter står inför, som en konsekvens av lagstiftning kring digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och öppna data, är

det ökade behovet av ajourhållning något som behöver hanteras ekonomiskt. Digitaliseringen förutsätter höjd kvalitet på kartor samtidigt som intäkter från försäljning av kartdata försvinner då dessa data enligt lag blir avgiftsfria öppna data. Med andra ord kommer mer ajourhållningsarbete behöva utföras, vilket om det ska vara möjligt betyder ett framtida behov av en utökad budget med en större andel skattefinansiering.

Socialnämnd

Resultat: +15 miljoner kronor (+5,4 procent)

Socialnämndens ursprungliga budget för 2024 var 281,6 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 1,8 miljoner kronor och uppgår nu till 279,8 miljoner kronor. Socialnämndens sammantagna prognos för året visar ett överskott med 15,0 miljoner kronor.

Socialnämndens utfall för perioden januari till oktober är 219,5 miljoner kronor vilket motsvarar ett överskott om 13,7 miljoner kronor i jämförelse mot budget. Helårsprognosen är 264,7 miljoner kronor vilket motsvarar ett överskott om 15,0 miljoner kronor vid årets slut. Den positiva avvikelsen beror på lägre volymer för extern vård.

Socialnämndens kostnader påverkas framförallt av personalkostnader, köpt vård och ekonomiskt bistånd. Inom kategorin personalkostnader ingår förutom förvaltningens medarbetare även familjehemsvård i egen regi. Köpt vård består bland annat av institutionsvård (HVB, stödboende och SIS), konsulentstöd familjehemsvård och kostnader för skyddsplaceringar.

Personalkostnader

Nämndens personalkostnader januari-oktober ökar till 104,3 miljoner kronor i jämförelse med föregående år då kostnaden var 95,2 miljoner kronor. Ökningen består i satsningen för brottsförebyggande arbete, extra lönesatsning för socionomer och familjehemsvård i egen regi. I jämförelse med budget januari-oktober är avvikelsen positiv med 1,5 miljoner kronor men försämras under årets sista månader till 1,3 miljoner kronor.

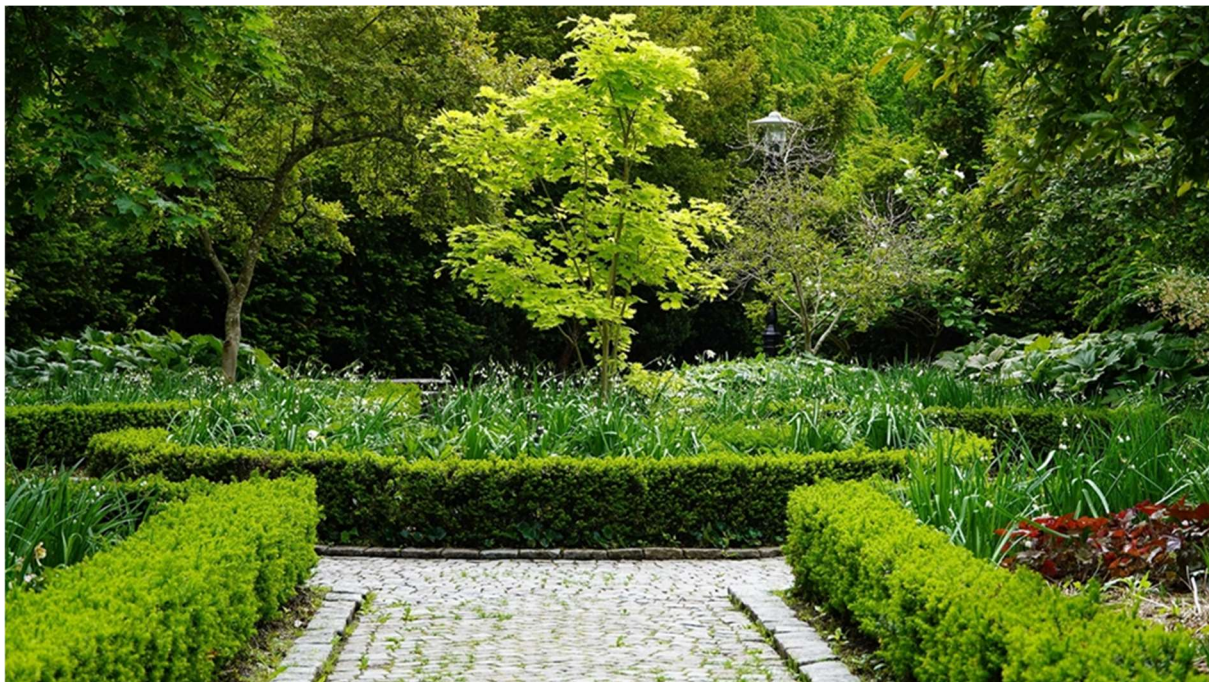
Köpt vård/verksamhet

Nämndens kostnader januari-oktober för köpt vård minskar till 46,7 miljoner kronor i jämförelse med föregående år då kostnaden var 62,0 miljoner kronor. Förbättringen beror på lägre volymer generellt i alla verksamhetsområden i jämförelse med 2023. Överskottet per sista oktober är 17,5 miljoner kronor bättre än budget och prognosen för helåret är ett överskott om 20,4 miljoner kronor. Senaste tre månaderna har inflödet varit lågt och bedömningen är att det kommer fortsätta på en låg nivå under 2024.

Ekonomiskt bistånd

Utfallet för ekonomiskt bistånd januari-oktober är 47,7 miljoner kronor i jämförelse med föregående år då utfallet var 42,2 miljoner kronor. Ökningen består i att riksnormen för ekonomiskt bistånd räknades upp med 8,7 procent inför 2024 samt kostnadsökningar i samhället så som exempelvis hyreskostnader. Under året har även antalet bidragshushåll ökat till ett månadssnitt om 424 stycken hushåll i jämförelse med 407 hushåll i genomsnitt 2023. I jämförelse mot budget för perioden är avvikelsen negativ om 4,1 miljoner kronor. Prognosen för ekonomiskt bistånd är fortsatt negativ och beräknas till -5,1 miljoner kronor.

Sverige befinner sig i lågkonjunktur vilket medför att färre personer går ut i egen försörjning. Efter flera års successiv minskning av antalet hushåll med ekonomiskt bistånd så är det en hög andel med långvarigt beroende som månatligen erhåller ekonomiskt bistånd. Dessa kräver i regel mer omfattande insatser för att etablera sig i självförsörjning.

Teknisk nämnd

Resultat: -1,7 miljoner kronor (-1,0 procent)

Tekniska nämndens ursprungliga budget för förvaltningens skattefinansierade verksamhet för 2024 var 168,5 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 2,6 miljon kronor och uppgår nu till 165,9 miljoner kronor. Tekniska nämndens sammantagna prognos för året visar ett underskott med 1,7 miljoner kronor.

Tekniska nämndens utfall för perioden januari-oktober visar intäkter på 618,3 miljoner kronor och ett netto på 116,4 miljoner kronor. Helårsprognosen visar intäkter på 754,3 miljoner kronor och kostnader på 921,9 miljoner kronor, vilket ger ett netto på -167,6 miljoner kronor. Det är en avvikelse mot årets budget och visar ett underskott på 1,7 miljoner kronor. Avvikelsen beror framförallt på förändrade förutsättningar kopplat till rivningar och saneringar som har en koppling till kommunens nybyggnationer.

Tekniska nämndens driftsbudget för skattefinansierad verksamhet år 2024 finansieras med ramtilldelning motsvarande 165,9 miljoner kronor. Prognosen visar ett underskott på 1,7 miljoner kronor. Prognosen som presenterades i rapporteringen av andra tertialet visade ett underskott med 3,1 miljoner kronor och förbättringen av prognos med 1,4 miljoner kronor beror på effektiviseringar inom verksamheten för Fastighet.

Tekniska nämndens budgettilldelning för skattefinansierad löpande verksamhet för 2024 uppgår till 143,6 miljoner kronor och prognosen visar ett överskott med 5,7 miljoner kronor. Avvikelsen mellan budget och prognos beror framförallt på effektiviseringar och besparingar i driftsorganisationerna för att parera de kostnadsökningar verksamheterna såg i början av året kopplat till hög inflation.

Tekniska nämndens budget för ej löpande verksamhet så som specialfastigheter, lokalbank och kostnader av engångskaraktär relaterat till fastigheter och markförsörjning så som rivning, sanering, tvister och nedskrivningar samt driftskostnader för byggnation av nytt kommunhus är 22,9 miljoner kronor. Prognos för år 2024 är 30,3 miljoner kronor. Avvikelsen mellan budget och prognos är ett underskott med 7,4 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att omfattningen förändrats under arbetets gång vid rivningar och saneringar som utförts under året samt att markförsörjningen kopplat till exploateringsprojekt har haft kostnader för juridiskt stöd vid tvister.

Intäkterna i utfallet för augusti är 492,2 miljoner kronor och helårsprognosen för intäkter visar 22,9

miljoner kronor över budget. Avvikelsen beror på högre intäkter från hyror inom verksamheten för fastighet och att fler skolmåltider tillagas till externa kunder.

Utfallet för kostnader per sista oktober är -689,2 miljoner kronor och helårsprognosen för kostnader är -921,9 miljoner kronor, vilket är 24,2 miljoner kronor över budgeten för helår som är 897,7 miljoner kronor. Personalkostnaderna är lägre i prognosen än budget på grund av sjukskrivningar, föräldraledighet samt vakanta tjänster. Tidsförskjutningar av rekryteringar har skett som ett verktyg för att skapa positivt budgetutrymme, men det har skett under avvägning att inte påverka utförandet och leverans i allt för stor utsträckning. Prognosen för övriga driftskostnader avviker med -14,7 miljoner kronor mot budget och beror på förändrade förutsättningar under rivningar och saneringar. Avvikelsen för övriga intäkter och kapitaltjänstkostnader har en koppling till varandra och avser driftsbudget för nybyggnation som inte var budgeterade, men har ingen påverkan på nettot för nämnden då det är både intäkter och kostnader.

Verksamheten för Allmän plats

Verksamheten för allmän plats har en prognos med överskott på 0,2 miljoner kronor mot budget. Största anledningen till avvikelsen är ökade kostnader för vinterväghållning med underskott på 1,5 miljoner kronor mot budget. Väderleken under vintern har medfört mycket arbete och bidrog även till att omfattningen av sandupptagning i år varit stor. Prognosen visar ökade kostnader för samhällsbetalda resor med 1,0 miljoner kronor då resandet i kilometer har ökat med 34,5 procent under januari till augusti jämfört med samma period 2023. Prognosen visar ökade intäkter för parkering, vilket balanserar övriga kostnadsökningar inom verksamheten. Vakanser har skjutits i tiden för att skapa ett ekonomiskt utrymme mot budget, men tjänsterna kommer att tillsättas inom kort då behovet av dessa roller bedöms som stort.

Markförsörjning

Utanför löpande drift så har markförsörjningen i utfallet advokatkostnader och arkeologikostnader med direkt koppling till exploateringsprojekt och dessa kostnader finns det inte budgetmedel för. Det finns en risk att dessa kostnader kommer öka under året om det tillkommer fler arkeologiska utgrävningar och pågående tvister är inte avslutade, samt att nya tvister kan tillkomma på grund av det ekonomiska marknadsläget. För ett exploateringsprojekt i Grillby pågår en tvist med entreprenören angående besiktningsfrågor, ändrings- och tilläggsarbeten samt viteskrav.

I samband med genomförande av detaljplan och exploateringsavtal för Storskogen fällde kommunen träd i den nordöstra delen av Ryssbo, vid vidtagande av anläggningsåtgärder för planerad gång- och cykelväg. Området där träden fälldes omfattas av detaljplan Ryssbo/Prinsbo. Av bestämmelserna i plankartan framgår att marklov krävs för fällning av träd då stamomkretsen är större än 30 cm med undantag av gran. Av förbiseende ansökte inte kommunen om erforderligt marklov. Bygg- och miljönämnden uppmärksammades den 5 juni 2024 på att träden hade fällt utan marklov och startbesked. Med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen har bygg- och miljönämnden bedömt att byggsanktionsavgift ska utgå och nämnden kommer fatta beslut i december 2024. Denna risk finns inte inlagd i prognosen.

Verksamheten för Fastighet

Prognosen för verksamheten för Fastighets del som påverkas av internhyror visar ett överskott mot budget med 4,6 miljoner kronor, vilket är en förbättring av prognosen med 1,3 miljoner kronor sedan föregående prognos. Överskottet beror på effektiviseringar inom verksamheten för Fastighet. Även om verksamheten är hårt drabbad av kostnadsökningar för bland annat fjärrvärme, så kan verksamheten påvisa ett överskott efter att ha arbetat med effektiviseringar framförallt inom kommunens egna fastigheter. Utfallet per sista oktober visar ett överskott med 12,6 miljoner kronor, men det pågår arbete med aktiveringar av investeringar vilket kommer innebära kostnadsökningar under årets sista månader.

Inom verksamheten för Fastighet finns även strategisk lokalförsörjning som visar en budget i balans. En osäkerhet finns dock i denna prognos då det är osäkert om planerade förstudier i lokalförsörjningen kommer att genomföras innan årsskiftet.

Prognosen för städservice visar även den en budget i balans, vilket är en effekt av arbete med

kostnadseffektivisering. För städservice skulle ha en budget i balans 2024 behövde verksamheten göra effektiviseringar under året med 0,9 miljoner kronor. Effektiviseringar som genomförts är bland annat att bemanningen av arbetsledning justerats och det har skett samordning för nyttjande av lokaler.

Utanför löpande verksamhet visar prognosen för verksamheten för fastighet ett underskott med 5,9 miljoner kronor mot budget. Övriga lokalkostnader består av lokalbank, specialfastigheter och lokalkostnader ej hyresgrundande det vill säga rivningar, saneringar, nedskrivningar och juridiska tvister. Dessa poster är inte inkluderade i budgeten för internhyresmodellen för kommunens fastighetsbestånd. För lokalbanken som skall bära kostnaderna för uthyrningsbara lokaler som är vakanta visar prognosen ett överskott på 0,1 miljoner kronor mot budget. Det är resultatet av aktivt arbete med lokalförsörjning och användande av lokaler. Kommunen har en mycket låg vakansgrad sett till kommunens totala fastighetsbestånd. Specialfastigheter innebär kostnader för de fastigheter som inte går att hyra ut av olika anledningar, men saknar beslut på avveckling eller rivning. Prognosen på helår visar ett överskott med 0,8 miljoner kronor mot budget, till följd av arbete med lokalförsörjning för att undvika att dessa lokaler inte hyrs ut. För posten lokalkostnader ej hyresgrundande visar prognosen underskott med 6,8 miljoner kronor mot budget. Förändrade förutsättningar vid saneringar och justering av tidsplaner vid rivningar är anledningen till avvikelsen.

Det finns även en risk för kostnader i en juridisktvist kopplat till verksamheten för fastighet. Tvisten kommer att avgöras i Hovrätten under hösten. Denna risk finns inte inlagd i prognosen.

Måltidsservice

För att parera kostnadsökningar för livsmedel arbetar avdelningen aktivt med effektiviseringar och besparingar. Arbetet har pågått i flera år, men fortsätter dagligen genom förändrade menyer inom skola och förskola med ökad andel vegetabilier, minska andelen ekologiskt, ökade inköp av kort datum produkter samt ingen ökning av personalbemanning trots ökade volymer inom skola och förskola. Prognosen för måltidsservice visar en budget i balans.

Upplevelsenämnd

Resultat: +1,2 miljoner kronor (+0,7 procent)

Upplevelsenämndens ursprungliga budget för 2024 var 162,7 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 1,8 miljoner kronor och uppgår nu till 160,9 miljoner kronor. Upplevelsenämndens sammantagna prognos för året visar ett överskott på 1,2 miljoner kronor.

Upplevelsenämndens utfall för perioden januari-oktober är 132,3 miljoner kronor, och motsvarar en avvikelse mot budget för samma period på plus 3,3 miljoner kronor. Helårsprognosen är 159,7 miljoner kronor, vilket ger ett överskott på 1,2 miljoner kronor mot budget. Avvikelserna i utfall och prognos mot budget förklaras framför allt av högre intäkter, samt lägre personalkostnader på grund av bland annat vakanta tjänster, sjukskrivningar och annan frånvaro.

Utfallet ligger i överlag i linje med föregående års utfall på 132,9 miljoner kronor. Skillnaderna mot föregående år beror framförallt på centralisering av ekonomi- och kommunikationstjänster samt att ansvaret gällande besöksnäringen flyttades till kommunledningsförvaltning.

Resultaträkning

Intäkterna ligger i utfallet för oktober, 1,3 miljoner kronor över budget och på helårsprognos 1,5 miljoner kronor över budget. Vilket förklaras av högre intäkter gällande badavgifter på Pepparrottsbadet. Bredsands camping har däremot haft lägre intäkter än förväntat. Utbetalda statsbidrag som ej var budgeterade påverkar även intäkterna, men där finns motsvarande kostnader som är fördelade på personal och drift.

Kostnader ligger i utfallet för oktober 1,9 miljoner kronor under budget och på helårsprognos 0,3 miljoner kronor över budget.

Personalkostnaderna är 2,1 miljoner kronor lägre i utfallet än i budget, beroende på svårigheter att rekrytera, sjukskrivningar, föräldraledighet, tjänstledighet samt tidigarelagd pensionsavgång. På helårsprognos ligger samma avvikelse, denna kan dock öka ytterligare om vikarier inte kan rekryteras till förvaltningens lediga platser.

Lokalhyrorna ligger både i utfall och helårsprognos högre än budget. Hyra för hörsal/aula Westerlundska gymnasiet tillkom fr o m juni och fanns inte med i budgetramen för 2024. Övertagandet av hyresavtal för Torggatan 21 var beräknad i ändringsbudgeten att ske i juni, men först från och med oktober debiteras socialförvaltningen för hyran av lokalerna.

Övriga driftskostnader ligger något lägre i utfallet mot budget i perioden. På helårsprognosen räknar man med ett högre utfall, det förklaras bland annat av beviljade statsbidrag som ej har budgeteras som har motsvarande kostnader på driften och personal i prognosen. Även ökade driftskostnader på verksamheterna påverkar prognosen, vilket kommenteras nedan under driftsredovisningen.

Driftsredovisning

Verksamheten infrastruktur (camping, parkguidning) ligger i både utfall och helårsprognos lägre än budget. Bredsands camping har haft lägre intäkter än förväntat. Stugor har inte kunnat hyras ut på grund av omfattande sanering, samt en utdömd stuga som var planerad att ersättas under 2024, men där projektet nu beräknas att genomföras först under 2025, har medför uteblivna intäkter. Renoveringen av bistron har varit omfattande och tagit längre tid än förväntat, där förväntas inga intäkter komma in under 2024. Enheten har också högre driftkostnader än budgeterat på grund av de omfattande underhållsbehov som funnits sedan övertagandet. Detta gäller både campingområde och badområde.

Verksamhet allmän kulturverksamhet har ett överskott på utfallet som beror på minskade personalkostnader till följd av sjukskrivning och tjänstledighet. Kostnaderna för arrangemang har inte nått budgeten, men kommer göra så på helår. Det finns även en avvikelse på helårsprognosen gällande hörsal/aula på Westerlundska gymnasiet, där varken hyreskostnad och hyresintäkt fanns med i budgetramen. Uppstartsfas av uthyrningen under hösten kan innebära att hyres- och

städkostnaden överstiger intäkterna med ett, därav medföljande negativt ekonomiskt utfall för denna del av verksamheten. Totalt för helårsprognosen visas i nuläget ingen större avvikelse på verksamheten.

Bibliotek har en avvikelse på personalkostnader, i utfallet för oktober, på grund av vakanser, sjukskrivningar och annan frånvaro. Man har även varit återhållsam med timvikarier. Rekrytering har skett och avvikelsen på helår ligger still. Under hösten införskaffades ett nytt biblioteksdatasystem som påverkar prognosen på helår, detta då den ej var med i driftsbudgeten utan var först planerad som en investering.

Kulturskolan har en avvikelse på personalkostnader i utfallet men även på helår. Detta beror främst på att lärare med specialistkompetens utför arbete åt Westerlundska gymnasiet, men i viss mån även på svårigheter att anställa vikarier. Viss ökning av driftskostnader ligger i prognosen på helår, detta efter att estetiska programmet flyttade ut och utrustning behövs uppdateras.

Verksamhet idrotts- och fritidsanläggningar har ett överskott i utfall i oktober, samt även i prognos på helår. Idrotts- och fritidsanläggningar består av flera enheter som alla påverkar utfallet på olika sätt. Pepparrottsbadet har haft ökade intäkter under 2024. Uteverksamhet har en lägre personalkostnad i utfallet oktober men även i prognosen på helår, vilket är hänförligt till sjukskrivning samt effektivisering av användandet av tillfällig personal under sommaren. En viss ökning av driftskostnader ligger i prognosen på helår, gällande reparationer av maskiner och inköp gödsel. Föreningsstöd har i utfallet för oktober och på helårsprognosen löner som är budgeterad på fel verksamhet, men där det stämmer på helheten på ansvar. Helårsprognosen på Föreningsstöd på löner ligger med ett överskott, då tillsättning av ny tjänst skedde senare än planerat samt övrig frånvaro. Hyran för Torggatan var budgeterad på verksamhet Idrotts- och fritidsanläggningar, men utfallet ligger på verksamhet äldreomsorg, så där ligger en avvikelse både i utfall och prognos. Idrottshallar och Fritidsbanken har en lägre hyresintäkt än budgeterat då ett hyresavtal blev försenat, men man har även lyckats minska ner på diverse driftskostnader.

Fritidsgårdar har ingen nämnvärd avvikelse varken i utfall eller prognos. Detta efter att den riktade föräldrautbildningen Mamma United, som låg ofinansierad i budget, bekostas med en omfördelning av schablonersättning från Migrationsverket.

Verksamheten gemensam OH UpN har en avvikelse i utfallet för oktober och på helårsprognos där stabens löner har ett större utfall än budget, detta beroende på en felbudgetering mot Idrotts- och Fritidsanläggningar Föreningsstöd.

Verksamhet äldreomsorg har en avvikelse i utfall och prognos på helår. Där en budgetering av hyra Torggatan låg felaktigt på verksamhet Idrotts- och fritidsanläggningar. Socialförvaltningens senarelagda övertagande av hyresavtalet för Torggatan 21 ingår här som en avvikelse i helårsprognosen.

Utbildning- och arbetsmarknadsnämnd

Resultat: +12,0 miljoner kronor (+0,8 procent)

Utbildning- och arbetsmarknadsnämndens ursprungliga budget för 2024 var 1 437,0 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 4,5 miljoner kronor och uppgår nu till 1 432,5 miljoner kronor. Utbildning- och arbetsmarknadsnämndens sammantagna prognos för året visar ett överskott med 12,0 miljoner kronor.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens utfall för perioden januari-oktober är 1 175,7 miljoner kronor och motsvarar en avvikelse mot budget för samma period på plus 17,7 miljoner kronor. Helårsprognosen är 1 420,5 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot årets budget motsvarande ett överskott på 12,0 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras framförallt av lägre intäkter eftersom det är färre barn/elever i kommunala skolor med skolpeng. Det beror också på lägre personalkostnader eftersom det var hög sjukfrånvaro under våren. Den lägre kostnaden för köp av verksamhet (utbildningskostnader) från annan huvudman än kommunen beror till största del på förskola. Även högre lokalkostnader har bidragit till avvikelsen mot budget eftersom det nya gymnasiet kostar mer än det som avsattes i budget och tilldelades i strukturkostnader. Övriga driftskostnader

påverkas av en flytt mellan konton för intäkten som kommunen fått för kvotflyktingar och för ökade kostnader inom skola. Intäkten var tidigare bokförd under Bidrag (intäkter). I kostnadsposten ingår också en lägre kostnad för skolskjutsar som avser Upplands Lokaltrafik.

Ett flertal av posterna som ger ett positivt resultat är ettåriga och gäller enbart 2024. Det avser nytillkomna statsbidrag, flytt av generellt statsbidrag från balanskonto till drift samt en periodisering från 2023 av busskostnader som inte blev en ökad kostnad.

Kommunen måste hantera, och skilja på, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens dubbla roll inom pedagogiska verksamheter som får ersättning för antal inskrivna barn/elever; dels att vara finansiär för alla barn och elever som är folkbokförda i kommunen oavsett vem som är huvudman, dels att själv vara huvudman och utförare av skola i egen kommunal regi. Begreppet kallas för hemkommunansvar och regleras i kommunallagen.

Utfallet för perioden är ett överskott med 17,7 miljoner kronor. Resultatet fördelar sig med ett överskott för hemkommunen med 7,5 miljoner kronor och ett överskott för den egna regin med 10,1 miljoner.

Intäkterna är 0,3 miljoner kronor lägre än budgeterat. Avvikelsen kan förklaras av att en flytt skett av statsbidraget för kvotflyktingar till posten Övriga driftskostnader. Det beror på redovisningsregler för det som kallas generella statsbidrag. I posten taxor och avgifter bokförs den barnomsorgsavgift som föräldrar betalar och en stor del av den positiva avvikelsen kommer från förskolans föräldrar, detta trots att barnantalet är lägre än budgeterat inom förskolan. Förklaringar till avvikelse inom barnomsorgsavgifter är bl.a. föräldrars inkomstnivå, barnens vistelsetid på förskolan samt inkomstjämförelsen som görs varje år avseende fastställda inkomster två år tillbaka i tiden. Avvikelsen för posten statsbidrag står Skolverket och Migrationsverket för. Övriga intäkter innehåller elevpeng till den kommunala skolan och olika slags försäljningsintäkter.

Lönekostnaderna har varit 5,0 miljoner kronor lägre än budgeterat för perioden trots att löneökningen i årets revision blev 3,3 procent mot budgeterat 3 procent. Beslut om ombudgetering kommer att ske i november på Kommunfullmäktiges sammanträde. Den lägre kostnaden förklaras av sjukskrivningar, vård av barn, inte tillsatta tjänster och en restriktiv användning av vikarier.

Kostnaden för köp av verksamhet (utbildningskostnader för annan huvudman) är 3,6 miljoner kronor lägre än budget. Störst avvikelse hittar vi inom förskola och gymnasial vuxenutbildning.

Lokalkostnaderna är högre än budgeterat med 5,0 miljoner kronor och merparten består av det nya gymnasiet. Avvikelsen har många beståndsdelar. En anledning är att hyror betalades för både det nya gymnasiet och det gamla i juni. En annan anledning är att tilldelad budgetram i form av strukturkostnad är lägre än den verkliga förändringen av kostnad för gymnasiet. Den andel i budgetramen som behövs för att täcka det ökade bidrag som ska utbetalas till elever med annan huvudman saknas också. Kostnader för inhyrda lägenheter till kvotflyktingar från Ukraina är också en förklaring till avvikelsen. Lägre lokalkostnader inom grundskola förklaras av att modulerna till Örsundsbroskolan har blivit senarelagda.

Posten övriga driftskostnader har varit 13,3 miljoner kronor lägre än budgeterat för perioden och i posten ingår inköp av material och läromedel. Detta beror delvis på att nämnden fick ett statsbidrag i slutet av förra året som användes till att köpa in läromedel, varför behovet av nytt material varit lägre. Under augusti har dessutom en ombokning gjorts med 10,3 miljoner kronor från intäkten statsbidrag till Övriga driftskostnader. Det beror på redovisningsregler för generella statsbidrag. Under hösten förväntas del av bidraget användas för olika driftskostnader.

Även skolskjutsar har haft ett lägre utfall än budgeterat med 3,0 miljoner kronor. Detta beror framförallt på att en periodisering gjordes för 2023 utifrån uppgifter från Upplands Lokaltrafik avseende budgeterade kostnader för hösten 2023. När fakturan kom i mars 2024 var den lägre än det belopp som periodiserats från 2023. Fakturan för höstterminen har ännu inte kommit. Kostnader för skolskjuts och elevresor är hemkommunens ansvar att finansiera.

Prognosen visar ett överskott på 12,0 miljoner kronor och som fördelar sig med ett överskott på

hemkommunen på 2,2 miljoner kronor och ett överskott på egen regi med 9,8 miljoner kronor.

Personalkostnaderna förväntas vara lägre än budget även fortsättningsvis. Den positiva avvikelser för övriga driftskostnader förväntas sjunka under resterande del av året i takt med att intäkter från statsbidrag som avser mottagandet av kvotflyktingar används i verksamheterna. Redovisningen görs på verksamheten flyktingmottagande. Avvikelsen för lokalkostnader som beror på det nya gymnasiet fortsätter att växa. Statsbidraget för kvotflyktingar från Ukraina har överskridit kommunens kostnader för mottagandet.

Arbetsmarknadsenheten har fått ett statsbidrag för sommarjobb för unga som inte var budgeterat. Det har gjort att fler ungdomar kunde erbjudas feriearbete. Servicepoolens resultat påverkas negativt av att förvaltningarna beställer färre jobb.

Valnämnd

Resultat: +/- 0 miljoner kronor (+/- 0 procent)

Valnämndens ursprungliga budget för 2024 var 1,6 miljoner kronor och den har inte förändrats efter beslutet om ändringsbudget i mars. Valnämndens sammantagna prognos för året ligger i linje med budget.

Vård- och omsorgsnämnd

Resultat: - 40,0 miljoner kronor (-3,8 procent)

Vård- och omsorgsnämndens ursprungliga budget för 2024 var 1 045,2 miljoner kronor. Efter beslut om ändringsbudget i mars har budgeten minskat med 4,2 miljoner kronor och uppgår nu till 1 041,0 miljoner kronor. Vård- och omsorgsnämndens sammantagna prognos för året visar ett underskott med 40,0 miljoner kronor.

Vård- och omsorgsnämndens resultat för perioden januari-oktober uppgår till 904,6 miljoner kronor, en avvikelse från budget på -30,7 miljoner kronor. Den största avvikelser rör personalkostnader, som visar på ett underskott om -43,5 miljoner kronor. Underskottet fördelas framförallt inom verksamheterna hemtjänst, särskilt boende för äldre och bostäder LSS. Detta beror helt på att verksamheternas personalkostnader inte ligger i linje med budget. Organisationen behöver fortsätta sitt arbete med att se över scheman och optimera personal utifrån verksamhetens behov.

Verksamheten inom LSS och Socialpsykiatri landar på ett negativt resultat för perioden på cirka

11,2 miljoner kronor, vilket är ett framsteg sedan prognosen i september med cirka 2,8 miljoner kronor. Förbättringen i prognosen beror på ett aktivt arbete inom vissa enheter med att organisera sig på ett mer personaloptimerat sätt.

Verksamheten inom Äldreomsorg landar på ett negativt resultat för perioden på cirka 19,8 miljoner kronor, vilket är ett framsteg sedan prognosen i september på 4,2 miljoner kronor. Även inom verksamheten äldreomsorg sker ett aktivt arbete inom vissa enheter med att organisera sig på ett mer personaloptimerat sätt.

Verksamheten inom myndighetsutövning samt utveckling gör ett positivt resultat för perioden på cirka 78,3 miljoner kronor, 4,8 miljoner kronor över budget. Överskottet beror till stora delar på att kostnader för köpta platser är mindre än budgeterat.

Den centrala administrationen överstiger budgeten med 5,3 miljoner kronor jämfört med ackumulerad budget för perioden, detta beror främst på att vissa statsbidrag inte utnyttjats.

Ny bedömning av helårsprognosen visar ett resultat på 1 081,0 miljoner kronor, vilket innebär ett underskott totalt på -40,0 miljoner kronor jämfört med budgeten. Positivt är att i prognosen för oktober uppgick nämndens prognostiserade utfall till 1 081,0 miljoner kronor, en sänkning i denna uppföljning om 5,0 miljoner kronor.

Avvikelse och kommentarer kring resultaträkningen

Taxor och avgifter har ökat något, vilket kan kopplas till faktorer som ökade hemtjänstavgifter och omvårdnadsavgifter.

Inkommande bidrag bedöms minska i relation till budget. I år kommer bidraget "Främja ett hållbart arbetsliv" inte att utlysas. Detta bidrag ingår i årets budget med 3,1 miljoner kronor. Statsbidragen som rekviderats för 2024 befaras inte användas i den utsträckning som planerat. Nämnden har även ett lägre utfall när det gäller ersättning för personliga assistenter samt en jämkning av högkostnadsskyddet, vilket även leder till en avvikelse från budgeten. Gällande ersättningen för personliga assistenter är anledningen att både antal beslutade timmar och kunder minskat.

Huvuddelen av nämndens totala underskott beror på högre personalkostnader inom främst äldreomsorgen och LSS-boenden. Jämfört med budget för januari– oktober är avvikelsen för nämndens totala personalkostnader negativ med -43,5 miljoner kronor. För en mer detaljerad analys av personalkostnader se vård- och omsorgsnämndens bifogade oktoberrapport, avsnittet "Nämndens personal, utfall och budget per verksamhetsområde".

Nämndens kostnader för köp av verksamhet består främst av köpta vårdplatser.

Hemtagningsinsatserna har bidragit till minskade kostnader för förvaltningen, och denna positiva utveckling förväntas fortsätta i takt med att flera externa placeringar avslutas och ersätts av insatser som utförs inom kommunens egen verksamhet.

Prognosen för oktober för köp av verksamhet visar ett överskott på 26,8 miljoner kronor.

Förvaltningens bedömning är att denna utveckling kommer att fortsätta i takt med att externa placeringar avslutas och ersätts med insatser i egen regi. Även hemtjänstens avslutade externa regi bidrar till överskottet.

Nämndens utfall och prognos per verksamhetsområdet

Ledning VO

Den centrala administrationen drar över med 5,3 miljoner kronor jämfört med ackumulerad budget för budget för perioden. Detta beror främst på att riktade statsbidrag inte ligger i linje med budget, då vissa uteblivit under pågående år. Bidraget för att främja ett hållbart yrkesliv är budgeterat till cirka 3 miljoner kronor och detta statsbidrag finns ej längre under 2024. Statsbidraget Motverka ensamheten på cirka 400 tusen kronor kommer inte användas, vilket har tagits hänsyn till i helårsprognosen

Hälsa och sjukvård

Verksamhetsområdet hälsa och sjukvård ligger i linje med budget enligt oktoberprognosen.

Utfallet för perioden tenderar att skapa ett underskott om det får fortsätta ohanterat.

Personalkostnader för hälsa och sjukvård ligger under budget och det beror främst på svårigheter att nyrekrytera sjuksköterskor. Detta leder dock till att kostnader för hyrsjuksköterskor ligger över budget. I dagsläget saknas fem ordinarie sjuksköterskor. Även övertagandet av den externa hemtjänsten under sommaren påverkade behovet av hyrsköterskor. Åtgärder behöver tas för att komma ner i kostnadsnivåer som ryms inom budget. Främst läggs fokus på att rekrytera samt att en översyn av scheman görs. Kostnaderna för hjälpmedel har ökat. Fler bor hemma längre och då behöver de mer hjälpmedel i hemmet. Kostnaderna för servicetekniker har ökat och åtgärder för att minska behovet av tekniker öka kunskapen hos ordinarie personal kring enklare felavhjälpan åtgärder. Verksamhetsområdet kommer även se över alla icke verksamhetskritiska inköp och avvakta tills det finns ett utrymme i budgeten att ta dessa vidare.

LSS och socialpsykiatri

Verksamheten inom LSS och Socialpsykiatri landar på ett negativt resultat för perioden på cirka 11,2 miljoner kronor, vilket är ett framsteg sedan prognosen i september på 2,8 miljoner kronor. Förbättringen i prognosen beror på ett aktivt arbete inom vissa enheter med att organisera sig på ett mer personaloptimerat sätt. Verksamhetsområdet har ett underskott och det är främst boenden inom LSS och SOL som visar på negativt resultat. Organisationen kommer fortsätta sitt arbete med att se över scheman och optimera utifrån verksamhetens behov. Som tidigare rapporterat har nämnden ett lägre utfall när det gäller ersättning för personliga assistenter samt en jämkning av högkostnadsskyddet, vilket även leder till en avvikelse från budgeten. Gällande ersättningen för personliga assistenter är anledningen att både antal beslutade timmar och kunder minskat. De ökade kostnaderna för verksamhetsområdet beror till stor del på ökade personalkostnader. Som tidigare nämnde är det främst ökade sjukkostnader, overtidskostnader samt vikariekostnader.

Myndighet, kvalitet och utveckling

Verksamheten inom myndighetsutövning samt utveckling gör ett positivt resultat för perioden på cirka 78,3 miljoner kronor, 5,7 miljoner kronor över budget. Överskottet beror till stora delar på att kostnader för köpta platser är mindre än budgeterat. Förvaltningen har gjort ett jobb under året med så kallade hemtagning och detta visar sig inom detta verksamhetsområde. Även om nämnden på helheten sparar medel så leder hemtagning till att kostnader i den egna regionen ökar. Detta justeras i nästkommande årsbudget.

Verksamhetsområdet har dock underskott i vissa delar av verksamheten som exempelvis ett underskott i intäkter bland annat riktade statsbidrag samt försäljningsintäkter. Detta beror på att medarbetare som skulle arbetat med projekt varit sjukskriven så arbetet inte kunnat utföras. Även kostnadsposter för tomhyror drar ner resultatet. Verksamhetsområdet kommer se över process för glapp och tomställning av brukarplatser, lokaler och lägenheter för att minska kostnaderna för tomställningar.

Verksamhetsstöd och service

Verksamhetsområdet Verksamhetsstöd och service kommer landa med ett mindre överskott enligt nu lagd prognos. Inom ansvaret ligger bland annat kostnader för trygghetslarm och bostadsanpassning. Gällande trygghetslarmen så bytte kommunen leverantör inför 2024 och detta gav upphov till engångskostnader på cirka 900 tusen kronor. Dessa fanns inte i budgeten men finansieras av överskott inom andra områden inom Verksamhetsstöd.

Äldreomsorg

Verksamheten inom Äldreomsorg landar på ett negativt resultat för perioden på cirka 19,8 miljoner kronor, vilket är ett framsteg sedan prognosen i september på 4,2 miljoner kronor. Förbättringen i prognosen beror på ett aktivt arbete inom vissa enheter med att organisera sig på ett mer personaloptimerat sätt.

Kommunen har under hösten sagt upp avtalen med två privata företag som tidigare utförde hemtjänst, vilket innebär att dessa företag inte används som hemtjänstleverantörer. Kommunen har istället tagit över och utför nu tjänsterna i egen regi. Under sommaren och hösten har förvaltningen flyttat cirka 200 hemtjänstkunder från privata utförare till egen regi. Detta har krävt noggrann planering för att se till att övergången gått smidigt och att kundernas behov fortsatt tillgodosetts.

I oktober genomfördes en uppdaterad bedömning av helårsprognosen, där de senaste förändringarna inom hemtjänstens nya grupper beaktades. Denna omvärdering visar på en lägre prognos än tidigare, vilket kan bero på olika faktorer såsom justerade behov, effektiviseringar eller förändringar i resursallokeringen inom dessa grupper. Den justerade prognosen speglar nu mer realistiskt de aktuella förutsättningarna och ger en mer korrekt bild av de ekonomiska förväntningarna för helåret.

Äldreomsorgen fortsätter att noggrant granska och justera sina arbetsmetoder, särskilt när det gäller schemaläggning och bemanning, för att säkerställa en effektiv resursanvändning. Fokus ligger på att optimera personalkostnaderna, genom att anpassa personalstyrkan efter de faktiska behoven i verksamheten.

De ökade kostnaderna inom äldreomsorgen kan främst hänföras till sjukfrånvaro, övertid samt kostnader för vikarier och delade turer.

Investeringar

Kommunens totala investeringsbudget för 2024 uppgår till 1 144,3 miljoner. Nettoutfall för perioden januari-oktober uppgår till 627,2 miljoner kronor. Prognosen beräknas till 903,2 miljoner kronor vilket motsvarar 79 procent av budgeten och ger en avvikelse på 241,1 miljoner kronor under budget.

Investeringar kommunkoncern (mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan- okt 2023	Utfall jan- okt 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos mot budget
Nämnd/styrelse						
Kommunstyrelsen	-4,2	-3,6	-6,4	-15,0	-12,10	2,9
Miljö- och byggnadsnämnd	-0,7	0,0	0,0	-1,3	-0,61	0,7
Socialnämnd	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,20	0,0
Teknisk nämnd	-388,5	-305,8	-261,9	-598,6	-419,98	178,6
Upplevelsenämnd	-14,9	-8,5	-12,0	-21,2	-21,20	0,0
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-3,1	-2,3	-14,7	-31,8	-16,70	15,1
Vård- och omsorgsnämnd	-6,1	-5,4	-3,0	-4,2	-4,20	0,0
Investeringsbidrag	3,9	0,4	0,0	14,0	1,20	-12,8
Summa skattefinansierad verksamhet	-413,8	-325,3	-298,2	-658,4	-473,8	184,6
Taxefinansierad verksamhet	-239,7	-163,0	-278,1	-415,9	-359,4	56,5
Investeringsbidrag	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa taxefinansierad verksamhet, VA	-239,5	-163,0	-278,1	-415,9	-359,4	56,5

Summa skatte- och taxefinansierad verksamhet	-653,3	-488,3	-576,3	-1 074,3	-833,2	241,1
Markinvesteringar	0,0	0,0	-50,9	-70,0	-70,0	0,0
Summa investeringar (mnkr)	-653,3	-488,3	-627,2	-1 144,3	-903,2	241,1

Skattefinansierade investeringar har en budget på 658,4 miljoner kronor och utfallet för perioden är 298,2 miljoner kronor. Prognosen för de skattefinansierade investeringarna är 184,6 miljoner lägre än budget. Den största avvikelsen finns inom tekniska nämnden där planerat underhåll, investeringar inom allmän plats och alla nämnders fastighetsinvesteringar finns budgeterade. Verksamheten för allmän plats har under året haft flertalet vakanser som påverkat planering av projekt inom samlingsposten. Verksamheten prognostiserar en avvikelse på 24,4 miljoner kronor lägre än budget. Fastighetsinvesteringar avser huvudsakligen enskilda projekt som oftast pågår under flera år. Årets budget för fastighetsinvesteringar uppgår till 509,4 miljoner kronor och prognosen är 151,0 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen förklaras av att tidsplanen för fleråriga projekt har justerats.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden prognostiserar att utfallet för inventarier blir 15,1 miljoner kronor lägre än budget. Det är framförallt möbler och utrusning till det nya gymnasiet som varit lägre än förväntat.

Taxefinansierade investeringar (vatten och avlopp) har en budget på 415,9 miljoner kronor och utfallet för perioden är 278,1 miljoner kronor. Taxefinansierade investeringar prognostiserar en avvikelse på 56,5 miljoner kronor under budget. De större pågående projekten nytt avloppsreningsverk, dricksvattenförsörjning och utbyggnaden av VA i omvandlingsområdena Kolarvik Sjöängarna har tillsammans en prognos på 57,7 miljoner kronor lägre än budget i år. Avvikelsen förklaras att projekten har justerade tidplaner. För projektet nytt avloppsreningsverk pågår ett utredningsarbete kopplat till felaktigt projekterade handlingar. Felen kan medföra konsekvenser i både tidplan och kostnader för projektet. Samlingsposten för exploateringsprojekt VA prognostiserar en avvikelse på 17,1 miljoner kronor mer än budget. Investeringar inom samlingsposten följer utbyggnadstakten för kommunens exploateringsprojekt. Avvikelsen förklaras av att tidplaner har förändrats i fleråriga projekt samt att projekten har kostnadsökningar på grund av prisökningar för material som en följd av rådande inflation och mängdökningar inom pågående entreprenader.

Utfallet för strategiska markförvärv är för perioden 50,9 miljoner kronor och prognosen är att hela budgeten på 70 miljoner kronor kommer att förbrukas.

I jämförelse med samma period föregående år har kommunkoncernens investeringar ökat med cirka 138,9 miljoner kronor. Ökningen förklaras framförallt av utfallet på 50,9 miljoner kronor för de strategiska markförvärven som tillkommit 2024. För skattefinansierade investeringar är 27,1 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år, medan taxefinansierade investeringar är 115,1 miljoner kronor högre jämfört med samma period föregående år.

Låneskuld

Kommunkoncernens låneskuld uppgår per sista oktober till 4 997 miljoner kronor, av dessa avser 2 415 miljoner kronor kommunens lån. Kommunens låneskuld har per sista oktober ökat med 350 miljoner kronor sedan årsskiftet och prognostiseras att vara 2 515 miljoner kronor vid årets slut, det innebär en total ökning under året med 450 miljoner kronor eller 22 procent.